

ชื่อเรื่อง พฤติกรรมผู้ชายที่ใช้น้ำดื่มก่อกำเนิด เพื่อบำบัดรักษาโรคกระเพาะอาหารอักเสบ
: กรณีศึกษาหมู่บ้านน้ำดิบน้อย ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ผู้วิจัย นายจิระ วิชาสงศ์ เกษศาสตร์บัณฑิต
นายสุรัช นิมไพบูลย์วัฒน์ เกษศาสตร์บัณฑิต
นางสาวอินทริยา นำปุ่นศักดิ์ เกษศาสตร์บัณฑิต, สาธารณสุขศาสตรมหา
บัณฑิต
นางสาวยุพิน นำปุ่นศักดิ์ เกษศาสตร์บัณฑิต
นางสาวสุภาวดี ต้นติวรานุรักษ์ เกษศาสตร์บัณฑิต

สังกัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน

ที่ปรึกษา นายแพทย์อนุสรณ์ สิทธิราษฎร์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญขมา สันธิประมา มหาวิทยาลัยพายัพ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมและจำนวนของผู้ชายที่ใช้น้ำดื่มก่อกำเนิด เพื่อบำบัดรักษาโรคกระเพาะอาหารอักเสบ และเพื่อให้ผลการศึกษานี้เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการศึกษาวิจัยต่อไป เกี่ยวกับผลของยาเม็ดคุมกำเนิดที่มีต่อ โรคกระเพาะอาหารอักเสบ การศึกษาทำในกลุ่มผู้ชายที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในหมู่บ้านน้ำดิบน้อย ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ด้วยวิธีการสำรวจ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม และการสังเกต ผลการศึกษานำมาวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงบรรยาย

ผลการศึกษา พบว่าหมู่บ้านนี้มีผู้ชายที่เคยเป็นโรคกระเพาะอาหารอักเสบ หรือกำลังเป็นจำนวน 118 คน มีผู้ที่ใช้น้ำดื่มก่อกำเนิดเพื่อบำบัดรักษาโรคนี้ จำนวน 13 คน จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ชายที่ใช้น้ำดื่มก่อกำเนิดในการบำบัดรักษาโรคกระเพาะอาหารอักเสบจำนวน 11 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นโรคกระเพาะอาหารอักเสบที่มีอาการตั้งแต่เล็กน้อยจนถึงรุนแรงมาก โดยมีสาเหตุจากการรับประทานอาหารที่มีรสเผ็ดจัดหรืออาหารหมักดอง รับประทานอาหารไม่เป็นเวลา ดื่มเหล้า มีความเครียดและหงุดหงิดบ่อย และจากการใช้ยาของแก้ปวด ทุกรายเคยใช้วิธีการรักษาด้วยการซื้อยากินเอง หรือเข้ารับการรักษาในสถานบริการ

จิระ วิชาสงศ์. 2537. รายงานการวิจัย พฤติกรรมผู้ชายที่ใช้น้ำดื่มก่อกำเนิดเพื่อบำบัดรักษาโรคกระเพาะอาหารอักเสบ : กรณีศึกษาหมู่บ้านน้ำดิบน้อย ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. ลำพูน : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน.

สาธารณสุขของรัฐ หรือเอกชน บางรายรักษาโดยหมอพื้นบ้านหรือหมอนั่งทางใน ซึ่งทุกราย ประสบความล้มเหลวในวิธีการรักษาดังกล่าว เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลเรื่องการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดในการบำบัดรักษาโรคระเพาะอาหารอักเสบจากญาติ เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน พระอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งผู้แนะนำมีทั้งที่เคยใช้แล้ว ได้ผล หรือไม่เคยใช้แต่ได้รับการบอกเล่าต่อ ๆ กันมา กลุ่มตัวอย่างจะทดลองใช้ทั้ง ๆ ที่ส่วนใหญ่ไม่เชื่อ แต่เพราะอยากหายจากโรคระเพาะอาหารอักเสบ และคิดว่าคงจะไม่เกิดอันตรายใด ๆ ยาเม็ดคุมกำเนิดที่ใช้เป็นชนิดที่มีปริมาณฮอร์โมนคงที่แบบ 28 เม็ด มีหลายยี่ห้อ ส่วนใหญ่จะรับประทานวันละ 1 เม็ด หลังอาหารเช้าหรือก่อนนอนติดต่อกันทุกวัน โดยไม่รับประทานเม็ดที่เป็นวิตามินและเกลือแร่ ปริมาณยาที่ใช้มีตั้งแต่ 20 เม็ดจนถึง 5 แผง ใช้ระยะเวลาตั้งแต่ 1 เดือนจนถึง 2 ปี ผลปรากฏว่าเมื่อใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแล้วอาการของโรคระเพาะอาหารอักเสบจะทุเลาลงจนถึงหายขาด สามารถกลับมารับประทานอาหารหรือสิ่งที่เป็นสาเหตุของโรคระเพาะอาหารอักเสบได้ ปัจจุบันส่วนใหญ่หายป่วยจากโรคระเพาะอาหารอักเสบและหยุดใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแล้ว มีที่ยังคงใช้อยู่เพื่อให้แน่ใจว่าหายป่วยจริง 1 รายจะใช้ยาเมื่อมีอาการเท่านั้น 1 ราย และอีก 1 รายเคยใช้ยาแล้ว 1 แผง "ไม่" ได้ผลแต่จะลองใช้ใหม่ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมี 2 รายที่เกิดอาการผิดปกติของร่างกาย คือ มีหน้าอกนูนขึ้นคล้ายหน้าอกผู้หญิง และเจ็บระคายเคืองหัวนม 1 ใน 2 รายนี้มีน้ำหนักเพิ่ม ความต้องการทางเพศลดลง แต่เมื่อหยุดใช้ยาอาการดังกล่าวหายไปภายใน 1-2 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างทุกรายยืนยันว่าหากเป็นโรคระเพาะอาหารอักเสบอีก จะใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดรักษาอีก และเชื่อว่าสามารถใช้ได้ผลดี แม้จะทราบว่ายาเม็ดคุมกำเนิดใช้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในผู้หญิง บางรายมีการแนะนำให้ผู้อื่นใช้ด้วยส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่ายาเม็ดคุมกำเนิดจะรักษาโรคระเพาะอาหารอักเสบในผู้หญิงได้

จากผลการศึกษารูปร่าง พฤติกรรมที่ผู้ชายใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดเพื่อบำบัดรักษาโรคระเพาะอาหารอักเสบมีอยู่จริงในชุมชน มีการถ่ายทอดประสบการณ์การใช้กันอย่างกว้างขวาง ในหลายพื้นที่ ผลของการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดทำให้ผู้ป่วยที่เป็นโรคระเพาะอาหารอักเสบมีอาการดีขึ้น แม้ว่าจะยังไม่สามารถหาเหตุผลอธิบายได้ว่ายาเม็ดคุมกำเนิดออกฤทธิ์รักษาโรคได้อย่างไรซึ่งน่าจะได้มีการศึกษาวิจัยต่อไปว่า ยาเม็ดคุมกำเนิดสามารถใช้รักษาโรคระเพาะอาหารอักเสบได้จริงหรือไม่

จิระ วิภาสวงศ์. 2537. รายงานการวิจัย พฤติกรรมผู้ชายที่ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดเพื่อบำบัดโรคระเพาะอาหารอักเสบ : กรณีศึกษาหมู่บ้านน้ำดิบน้อย ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. ลำพูน : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน.